

การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างมีประสิทธิภาพในเขตสำนัก ชลประทานที่ 12

PEOPLE'S EFFECTIVE PARTICIPATION IN THE WATER MANAGEMENT OF REGIONAL IRRIGATION OFFICE 12

นายสาธิต พูลจันทร์¹ ดร.จันต์ วิภาตะภักดิ์² รองศาสตราจารย์ ดร.วินัย รัชสินนท์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และนำเสนอแนวทางที่มีประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตสำนักชลประทานที่ 12 ข้อมูลจากแบบสอบถามของข้าราชการชลประทานและประชาชนผู้ใช้น้ำ 1,000 คน จาก 17 โครงการ ถูกใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบ และสหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบสเต็ปไวส์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพรวมการบริหารจัดการน้ำและการมีส่วนร่วมของประชาชน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) มี 12 องค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการน้ำ ได้แก่ ก) ด้านการบริหารจัดการน้ำ 4 องค์ประกอบคือ การจัดการน้ำชลประทาน การบริหารงานภายในกลุ่มผู้ใช้น้ำ การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ และการดูแลและการบำรุงรักษา และ ข) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน 8 องค์ประกอบ คือ การให้คำปรึกษา การให้ข้อมูลการควบคุมโดยประชาชน การบำบัด การจัดการให้เหมาะสม การทำให้พอใจ การมอบหมายอำนาจ และการเป็นหุ้นส่วน 3) ปัจจัยคัดสรรที่สำคัญและมีค่าอำนาจการทำนาย 5% ขึ้นไป ประกอบด้วย ก) ควบคุมโดยประชาชน ได้แก่ มีการจัดตั้งสถาบันชุมชนใหม่ขึ้นมาควบคุมโดยผู้อาศัยทั้งหมด ($R^2=43.40\%$) และกลุ่มผู้ใช้น้ำมีความรับผิดชอบด้านนโยบายและแผนการจัดการ ($R^2=7.90\%$) ข) การเป็นหุ้นส่วน ประกอบด้วย ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดจ้างลูกจ้างชั่วคราวและประเมินผลการทำงาน ($R^2=16.90\%$) และ ค) การจัดการน้ำชลประทานได้แก่ ประชาชนมีส่วนร่วมเปิดน้ำของชลประทาน ($R^2=7.30\%$) และ 4) มี 7 แนวทางการบริหารจัดการน้ำที่ต้องดำเนินการเร่งด่วนคือ 1. จัดตั้งเครือข่ายและคัดเลือกตัวแทน (ประชาชน) กลุ่มผู้ใช้น้ำร่วมเป็นกรรมการกลางกับภาครัฐ 2. จัดประชุมกรรมการกลางเป็นประจำเดือนละครั้ง 3. ประชุมกลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่คู่ส่งน้ำสายต่างๆ เป็น

ประจำ (3 เดือนต่อครั้ง) เพื่อร่วมรับฟังและแก้ปัญหาาร่วมกัน 4. จัดให้มีคณะกรรมการประจำของกลุ่มผู้ใช้น้ำในแต่ละชุมชนเพื่อให้ข้อมูลและรายงานสถานการณ์น้ำ 5. ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น/ประชาชนที่อยู่ภายในพื้นที่ของชลประทานเป็นหลัก 6. จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อเป็นแหล่งส่งเสริมให้กลุ่ม/ชุมชนได้เรียนรู้โดยถือเป็นงานที่ชลประทานต้องรับผิดชอบต่อสังคมหรือ **CSR (Cooperate Social responsibility)** และ 7. จัดฝึกอบรมให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มผู้ใช้น้ำมีส่วนร่วมรับผิดชอบและมีจิตสำนึกในการใช้น้ำ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการน้ำ การมีส่วนร่วมของประชาชน สำนักชลประทานที่12

¹นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ โครงการชลประทานชัยนาทและนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนากองค์การ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

²อธิการบดีมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา ที่ปรีชาดุษฎีนิพนธ์

³รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเจ้าพระยาอาวุโส ที่ปรีชาดุษฎีนิพนธ์

Abstract

The objectives of this study were examine, analyze and present the guidelines of the people's effective participation in the water management of Regional Irrigation Office 12. Data from a set of 17 projects, 1,000 questionnaires of irrigational officers and people in the region of the IO 12 were used in this study. The following statistics were applied: Frequency, Percentage, Mean, Standard deviation, Factor analysis, and Stepwise-multiple regression correlation coefficient. Research results were as follows: 1) As a whole of water management and people participation affecting the WME of the IO 12, all of managerial categories were at the high level when comparing with the established criteria; 2) There were 12 crucial components in terms of people participation affecting the WME of the IO 12 as follows: a) 4 factors of irrigational water managerial administration, namely irrigational water management, internal management among the water user groups, support of irrigation officers, and water care and maintenance; b) 8 factors of people participation, namely counseling, giving in formation for people's control, treating, appropriate managing, making satisfaction, delegating authority to people, and

partnership; 3) For selected crucial factors with the power of predicting $\geq 5\%$ they were as follows: a) the people's control consisting of building new community institutes for controlling all residence ($R^2=43.40\%$), and absolute responsibility of the water user groups in terms of policy and management ($R^2=7.90\%$); and b) the partnership consisting of people's participation in terms of hiring temporary employees and making working evaluations; and c) irrigational water management consisting of people's participation to starting /stopping the irrigational water ($R^2=7.30\%$); and 4) Four approaches for accelerated managing the WME of the IO 12 consisted of 1. Building networks and selecting the representatives of the water user groups as a central committee of the irrigation office, 2. providing the central committee meeting once a months, 3. Providing the water users in the sub-areas meeting once within 3 months for listening and solving problems together, 4. Providing a committee of each water user community for giving information and reporting water situations, 5. using local resources or local people in the irrigation area as main employees, 6. building a learning center as a community supporting source, by under the responsibility of the irrigation office 12; this activity is called "CSR" (Cooperate Social responsibility) and 7. providing the training programs for giving knowledge/information or public relations to the water user groups for sharing responsibility and awareness to water usage.

Keyword: water management, people's participation, Regional Irrigation Office 12